

Sygn. akt I C 548/15

WYROK ŁĄCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Wieluniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ewelina Puchalska

Protokolant: sekr. D. A.

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2016 roku w Wieluniu

spraw z powództw Ł. K. (1) i D. K. (1)

przeciwko G. K. (1)

o zachowki

a) zasądza od pozwanej G. K. (1) na rzecz powoda Ł. K. (1) kwotę 31 418,23 zł (trzydzieści jeden tysięcy czterysta osiemnaście złotych) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2016 roku do dnia 10 czerwca 2016 roku, którą to kwotę rozkłada na dwie raty w kwotach 15 710 zł (piętnaście tysięcy siedemset dziesięć złotych) i 15 708,23 zł (piętnaście tysięcy siedemset osiem złotych 23/100) płatnych pierwsza rata do dnia 02 stycznia 2017 roku, a druga do dnia 01 lutego 2017 roku z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminom płatności,

b) znosi wzajemnie pomiędzy powodem Ł. K. (1) a pozwaną G. K. (1) koszty procesu,

c) zasądza od pozwanej G. K. (1) na rzecz powódki D. K. (1) kwotę 41 890,97 zł (czterdzieści tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt złotych 97/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2016 roku do dnia 10 czerwca 2016 roku, którą to kwotę rozkłada na dwie raty w kwotach 21 000 zł (dwadzieścia jeden tysięcy złotych) i 20 890,97 zł (dwadzieścia tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt złotych 97/100) płatne pierwsza rata do dnia 02 stycznia 2017 roku, a druga do dnia 01 lutego 2017 roku z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminom płatności,

d) zasądza od pozwanej G. K. (1) na rzecz powódki D. K. (1) kwotę 1 663 zł (jeden tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzy złote) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,

e) oddala powództwa Ł. K. (1) i D. K. (1) w pozostałych częściach,

f) nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu tytułem części kosztów sądowych, od których uiszczenia powodowie zostali zwolnieni:

a) z roszczenia zasądzzonego na rzecz powoda Ł. K. (1) w pkt. 1 wyroku kwotę 1 752,14 zł (jeden tysiąc siedemset pięćdziesiąt dwa złote 14/100),

b) z roszczenia zasądzzonego na rzecz powódki D. K. (1) w pkt. 3 wyroku kwotę 946,16 zł (dziewięćset czterdzieści sześć złotych 16/100),

g) nakazuje pobrać od pozwanej G. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu tytułem pozostałej części nieuiszczonych kosztów sądowych kwotę 4 310,26 zł (cztery tysiące trzysta dziesięć złotych 26/100).

Sygn. akt I C 548/15

UZASADNIENIE

Powód Ł. K. (1) wystąpił o zapłatę od pozwanej G. K. (1) kwoty 55 555 zł tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu.

Powódka D. K. (1) wystąpiła o zapłatę od pozwanej G. K. (1) kwoty 55 555 zł tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana G. K. (1) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, ewentualnie rozłożenie należności na cztery kwartalne raty, przy czym zakwestionowała wysokość dochodzonych przez powodów należności objętych pozwami. Nadto pozwana wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu od powodów (k-47).

W piśmie procesowym z dnia 15 lutego 2016 r. powodowie ograniczyli roszczenia do kwot po 46 296,29 zł (k-56).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 21 sierpnia 2015 r. zmarł J. K.. Spadek po nim nabyła na podstawie testamentu żona G. K. (1). J. K. oprócz żony pozostawił także dwoje dzieci z pierwszego małżeństwa małoletnią D. K. (1) i Ł. K. (1). (bezsporne, postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku w aktach sprawy I Ns 1396/15 k. 21)

W skład majątku spadkowego po J. K. wchodziły w chwili jego śmierci: nieruchomości położona w W. oznaczona numerami działek (...)

i 419/6 o łącznym obszarze 0,47 ha, dla której Sąd Rejonowy w Wieluniu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...), a także spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w W. przy ul. (...) o powierzchni 60,33 m² mieszczącego się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W..

(bezsporne, ugoda sądowa w sprawie o sygn. akt I Ns 937/13 k. 328-330)

Aktualna wartość nieruchomości położonych w W. wynosi 334 250 zł, a spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu 153 000 zł. (dowód: uzupełniająca opinia biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego M. C. k. 66-77, opinia ustna uzupełniająca biegłego min.00:02-00:16 – płyta k. 96, opinia pisemna tegoż biegłego w aktach sprawy I Ns 937/13 k. 167-225)

W stanie technicznym obu nieruchomości spadkowych od chwili zawarcia ugody sądowej w sprawie o podział majątku wspólnego, w wyniku której J. K. stał się wyłącznym właścicielem tych nieruchomości, nie zaszły żadne istotne zmiany wpływające na ich wartość. Do grudnia 2015 r. mieszkanie spółdzielcze zajmowała była żona spadkodawcy wraz z dziećmi. Klucze od tego mieszkania oddała pozwanej G. K. (1) w kwietniu 2016 r. W stosunku do nieruchomości położonej

w W. została skierowana egzekucja z nieruchomości z wniosku R. K. z tytułu niespłaconej należności ze sprawy o podział majątku. (dowód: zeznania w imieniu powódki D. K. jej przedstawicielki ustawowej R. K. min.00:04-00:10, zeznania powoda Ł. K. min. 00:20:38-00:26, zeznania pozwanej G. K. min. 00:29-00:35– płyta k. 114, protokół skrócony k. 111-113)

W skład spadku po J. K. wchodzi dług spadkowy w wysokości 250 000 zł, wynikający z ugody zawartej w sprawie o sygn. akt I Ns 937/13. (dowód: ugoda sądowa k. 328-330 w aktach I Ns 937/13)

Pozwana G. K. (1) pokryła koszty pogrzebu J. K.

w wysokości 3 805 zł, koszt wykonania nagrobka zmarłego w wysokości 13 600 zł

i zorganizowała stypę, za którą zapłaciła 3 800 zł. Z ZUS otrzymała zasiłek pogrzebowy w wysokości 4 000 zł. (dowód: faktury k. 109-110, zeznania pozwanej G. K. min. 00:29-00:38– płyta k. 114)

Pismami nadanymi w dniu 16 listopada 2015 r. powodowie wezwali pozwaną G. K. (1) do zapłaty zachowków w wysokości 55 555 zł. (dowód: dowody nadania wezwań k. 5,23, kopie wezwań k. 59-60)

Powódka D. K. (1) ma 16 lat. Jest uczennicą gimnazjum. Powód Ł. K. (1) ma 26 lat. Pracuje jako pomocnik stolarza. Zarabia 1 750 zł miesięcznie. Jest niepełnosprawny w stopniu umiarkowanym. Nie ma nikogo na utrzymaniu. Mieszka z mamą i siostrą w mieszkaniu spółdzielczym należącym do jego matki. Wspólnie prowadzą gospodarstwo domowe. Matka powodów R. K. (1) zarabia miesięcznie ok. 1 700 zł. Spłaca raty za mieszkanie w wysokości 580 zł miesięcznie. Powódka D. K. (1) nie ma przyznanej renty rodzinnej po ojcu, gdyż pracując za granicą nie miał odprowadzanych składek na ubezpieczenie. (dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 3, zaświadczenie o zarobkach k. 4, zeznania w imieniu powódki D. K. jej przedstawicielki ustawowej R. K. min.00:04-00:12, zeznania powoda Ł. K. min. 00:20:40-00:25 – płyta k. 114)

Pozwana G. K. (1) jest pracownikiem Powiatowego Urzędu Pracy w W. i zarabia 2 053 zł miesięcznie. Nie ma oszczędności. Mieszka w swoim rodzinnym domu w W.. Nie ma nikogo na utrzymaniu. (dowód: zaświadczenie o zarobkach k. 105, faktury k. 109-110, zeznania pozwanej G. K. min. 00:29-00:38 – płyta k. 114)

Powyższy stan faktyczny w części dotyczącej sytuacji osobistej i majątkowej stron ustalony został na podstawie zeznań stron, którym Sąd w całości dał wiarę i przedstawionych przez strony dokumentów, których wiarygodność nie budzi wątpliwości. Za przekonywujące i logiczne Sąd uznał zeznania pozwanej G. K. (1) w części dotyczącej wysokości poniesionych kosztów związanych z pogrzebem i pochówkiem zmarłego J. K..

Sąd uznał za wiarygodną, logiczną i rzeczową wykonaną na potrzeby niniejszego procesu pisemną opinię biegłego rzeczoznawcy majątkowego

M. C., a także ustną opinię wygłoszoną na rozprawie. Wnioski biegłego pozostają w korelacji z opinią pisemną wykonaną w sprawie o sygn. akt I Ns 937/13. Zdaniem Sądu biegły w ustnej opinii uzupełniająco wyjaśnił kwestie związane z ilością przyjętych do porównań nieruchomości z rynku lokalnego i dalszych, wskazując iż związane jest to z dostępnością danych z rynku nieruchomości. Podobnie biegły uzasadnił przejęte metody szacowania nieruchomości i zmiany cen na rynku nieruchomości od czasu wykonania poprzedniej opinii

w sprawie I Ns 937/13.

Wysokość długu spadkowego wynikającego ze sprawy o sygn. akt I Ns 937/13 nie była przez strony kwestionowana.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Uprawnienie powodów do dochodzenia zachowków wynika z przepisu art. 991

§ 1 k.c. Wbrew twierdzeniom pozwanej wytoczenie obu powództw w niniejszej sprawie nie jest przedwczesne, bowiem sporządzenie spisu inwentarza nie jest konieczną przesłanką do domagania się zachowku. Jak wynika z okoliczności sprawy spis inwentarza majątku spadkowego po J. K. faktycznie nie został sporządzony, ale powodowie dochodzą zachowków liczonych od wartości niekwestionowanych składników majątku spadkowego, jakim są nieruchomości.

Udział obu powodów w spadku przy dziedziczeniu ustawowym po J. K. wynosiłby 1/3 spadku, a należny im zachówek zgodnie z treścią cytowanego już art. 991 § 1 k.c. wynosi 1/2 z 1/3 wartości masy spadkowej w przypadku Ł. K. (1) i 2/3 z 1/3 wartości masy spadkowej w przypadku małoletniej D. K. (1).

Odpowiedzialność pozwanej G. K. (1) z tytułu zachowków z mocy art. 999 k.c. ograniczona jest do wysokości nadwyżki przekraczającej jej własny zachówek, a ten wynosiłby 1/2 z 1/3 wartości spadku.

Ustalenie wartości masy spadkowej polega na ustaleniu czystej jej wartości, bez długów spadkowych, a także według stanu majątku na dzień otwarcia spadku, a cen

z chwili orzekania, co w orzecznictwie i doktrynie, mimo braku wyraźnego przepisu w tym zakresie zostało przesądzone.

W niniejszej sprawie wartość obu spadkowych nieruchomości należących do J. K. wynosi łącznie 487 250 zł (334 250 zł + 153 000 zł).

Dług spadkowy stanowi należność wynikająca ze zobowiązania zawartego w ugodzie sądowej w sprawie o sygn. akt I Ns 937/13, a także koszty pogrzebu i wykonania nagrobku (250 000 zł + 3 805 zł + 13 600 zł), łącznie dług spadkowy wynosi 267 405 zł.

Czysta wartość spadku (substrat) wynosi zatem 219 845 zł (487 250 zł - 267 405 zł).

Należny pozwanej G. K. (1) zachówek wynosiłby w tym przypadku 1/2 z 1/3 wartości substratu zachowku, co stanowi kwotę 36 641 zł. O tę kwotę należy więc, zgodnie z art. 999 k.c., pomniejszyć substrat zachowku i od otrzymanej wartości obliczać wartość zachowków należnych każdemu z powodów.

Zgodnie z obliczeniami jest to kwota 183 204 zł (219 845 zł - 36 641 zł). Wobec tego należny powodowi Ł. K. (1) zachówek wynosi 1/2 z 1/3 kwoty 183 204 zł, co stanowi 30 534 zł, a małoletniej D. K. (1) 2/3 z 1/3 tej samej kwoty, co stanowi 40 712 zł.

Sąd mając na względzie okoliczność, iż pozwana G. K. (1) nie dysponuje aktualnie oszczędnościami, z których mogłaby spłacić powodów, a jej zarobki nie są wysokie na tyle, by stwierdzić, iż byłaby w stanie w szybkim czasie zaciągnąć kredyt na spłatę, uznał deklarację pozwanej o zamiarze sprzedaży jednej z nieruchomości za przekonującą i uwzględnił częściowo jej wniosek o rozłożenie na raty, dając czas do podjęcia ku temu odpowiednich działań.

Z tego względu Sąd na podstawie art. 991 § 1 k.c. oraz art. 320 k.p.c. w pkt. 1 i 3 wyroku zasądził należności obliczone wyżej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczonymi od dnia 11 stycznia 2016 r. do dnia wydania wyroku i rozłożył je na 2 niemalże równe raty w przypadku każdego z powodów płatne do dnia 02 stycznia 2017 r. i 01 lutego 2017 r. W tym zakresie Sąd miał na względzie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 22.09.1970r., III PZP 11/70, powtórzone w uchwale z dnia 15.12.2006r., III CZP 126/06 (L.), zgodnie z którym rozkładając zasądzone świadczenie pieniężne na raty, sąd nie może - na podstawie art. 320 k.p.c. odmówić przyznania wierzycielowi żadnych odsetek za okres do dnia wydania wyroku zasądzającego świadczenie; rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty ma jednak ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat.

Terminem od jakiego naliczone zostały odsetki ustawowe za opóźnienie jest dzień doręczenia pozwanej odpisów pozwów. Powodowie co prawda wykazali, iż wzywali pozwaną do zapłaty, ale nie wskazali dnia, w jakim pozwana wezwanie otrzymała. Podstawą orzeczenia o odsetkach ustawowych za opóźnienie jest art. 481 §1 i 2¹ k.c. w zw. art. 455 k.c.

W pozostałym zakresie powództwo jako nieuzasadnione z przyczyn podanych wyżej zostało oddalone.

Koszty procesu pomiędzy powodem Ł. K. (1), a pozwaną G. K. (1) zostały wzajemnie zniesione na zasadzie art. 100 k.p.c., wobec okoliczności, iż strony w niemalże równym stopniu przegrały proces, o czym orzeczono w pkt. 2 wyroku.

W przypadku powódki D. K. (1), która wygrała proces w 73% Sąd koszty procesu między strony stosunkowo rozdzielił w proporcjach, w jakich przegrały sprawę. Pozwana winna byłaby zwrócić powódce 73% jej kosztów, które stanowiły wynagrodzenie pełnomocnika ustalone na kwotę 3 617 zł, zaś powódka pozwanej 27% kosztów w tej samej wysokości (2 640 zł - 977 zł). Kompensując wzajemnie koszty obu stron, Sąd w pkt. 4 na podstawie art. 100 k.p.c. zasądził ich różnicę na rzecz powódki tj. kwotę 1 663 zł.

Nieuiszczonymi opłatami sądowymi od obu pozwów (2x 2 778 zł) i kosztami opinii biegłego (1 452,56 zł), Sąd w pkt. 6 i 7 obciążył wszystkie strony na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 623) w zw. z art. 100 k.p.c. (wg przyjętych wyżej zasad), tj. pozwaną G. K. w połowie w zakresie pozwu Ł. K. i w 73% w zakresie pozwu D. K., powoda Ł. K. w połowie i powódkę D. K. w 27%.